

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان گزارش علمی :

اولویت‌بندی و معرفی گونه‌های مناسب جهت پرورش ماهی در قفس در شمال و جنوب کشور

تدوین کنندگان:

سیدرضا سیدمرتضایی، حمید اسحق‌زاده، علی ایزدی، محمد پورکاظمی، الهام جرفی، همایون حسین‌زاده، سیدمحمد کاظم سیدی‌قمی، امیر شعاع حسنی، حسین عبدالحی، فریدون عوفی، عباس متین‌فر، تورج ولی‌نسب

شماره ثبت: ۵۵۰۵۶

تاریخ ثبت: ۱۳۹۷/۱۱/۲۳

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان ترویج، آموزش و تحقیقات کشاورزی

مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان گزارش علمی: اولویت‌بندی و معرفی گونه‌های مناسب جهت پرورش ماهی در قفس در شمال و

جنوب کشور

تدوین‌کنندگان: سیدرضا سیدمرتضایی، حمید اسحق‌زاده، علی ایزدی، محمد پورکاظمی، الهام جرفی،

همایون حسین‌زاده، سیدمحمدکاظم سیدی‌قمی، امیر شعاع‌حسینی، حسین عبدالحی، فریدون عوفی، عباس

متین‌فر، تورج ولی‌نسب

ناشر: مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار: سال ۱۳۹۷

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با

ذکر مأخذ بلامانع است.

سخنرانان

گونه های شمال کشور		گونه های جنوب کشور	
نام گونه معرفی شده	نام سخنران	نام گونه معرفی شده	نام سخنران
ماش ماهی	حمید اسحقزاده	میش ماهی	اشکان ارژدهاکش پور
فیل ماهی	محمود شکوریان	خامه ماهی	بیژن آژنگ
ماهی آزاد دریای خزر	اسماعیل راستروان	ماهی سرخو	عبدالرسول دریایی
قزل آلالی رنگین کمان	سیدمحمدوحید فارابی	ماهی صبیتی	مجتبی ذبایح نجف آبادی
کپور دریای خزر	محمود قانعی تهرانی	ماهی سی بس	سیدرضا سیدمرتضایی
ماهی سوف	محمد صیاد بورانی	پرستو ماهی	علی ایزدی
ماهی سفید	علیرضا ولی پور	ماهی سوکلا	حجت الله فروغی فرد
		ماهی شانک	منصور طرفی موزانزاده

عنوان	« فهرست مندرجات »	صفحه
چکیده.....		۱
۱-مقدمه.....		۲
۲- ویژگی های انتخاب گونه پرورشی.....		۴
۲-۱- شرایط اکولوژیک و تنوع گونه‌ای در خلیج فارس و دریای عمان.....		۵
۲-۱-۱- سی بس آسیایی (<i>Lates calcarifer</i>).....		۷
۲-۱-۲- ماهی صیبتی (<i>Sparidentex hasta</i>).....		۱۱
۲-۱-۳- پرستو ماهی هندی (<i>Trachinotus mookalee</i>).....		۱۵
۲-۱-۴- خامه ماهی (<i>Chanos chanos</i>).....		۲۱
۲-۱-۵- سرخوی حرّاً (<i>Lutjanus argentimaculatus</i>).....		۲۵
۲-۱-۶- سوکلاً (<i>Rachycentron canadum</i>).....		۳۰
۲-۱-۷- ماهی شانک زردباله (<i>Acanthopagrus latus</i>).....		۳۵
۲-۱-۸- ماهی میش (<i>Argyrosomus hololepidotus</i>).....		۳۹
۲-۲- شرایط اکولوژیک و تنوع گونه‌ای در دریای خزر.....		۴۳
۲-۲-۱- ماهی آزاد خزر (<i>Salmo trutta caspius</i>).....		۴۴
۲-۲-۲- ماهی سفید (<i>Rutilus kutum</i>).....		۵۲
۲-۲-۳- ماهی سوف سفید (<i>Sander lucioperca</i>).....		۵۶
۲-۲-۴- فیل ماهی (<i>Huso huso</i> Linnaeus, 1785).....		۶۰
۲-۲-۵- ماهی قزل‌آلای رنگین‌کمان (<i>Oncorhynchus mykiss</i>).....		۶۶
۲-۲-۶- کپور دریایی (<i>Cyprinus carpio</i>).....		۷۴
۲-۲-۷- کفال خاکستری راه راه (<i>Mugil cephalus</i> L.).....		۸۰
۲-۲-۸- ماهی ماش (<i>Leuciscus aspius</i>).....		۸۶
۲-۳- ارزشیابی اولویت‌ها در میان ماهیان شاخص شمال و جنوب کشور.....		۹۱
۲-۴- گونه‌های اولویت‌دار بر اساس برنامه کوتاه مدت و بلند مدت.....		۱۰۰
منابع.....		۱۰۱
چکیده انگلیسی.....		۱۰۹

چکیده

امروزه استفاده گسترده‌تر از منابع خاک و آب غیر قابل استفاده برای کشاورزی، صنعت و بهداشت با امکان توسعه آبرزی پروری به عنوان راهکاری مناسب برای تولید غذا و ایجاد اشتغال مطرح است. در دنیا گرایش به ماهیانی که مناسب پرورش در آب های لب شور و شور باشند از مدت ها قبل مورد توجه بوده و پرورش ماهی در این شرایط از گسترش و تنوع قابل توجهی به دلیل وجود منابع آبی شور برخوردار می باشد، بطوریکه در سال ۲۰۱۲ میلادی حدود نیمی از تولیدات آبرزی پروری جهان به محیط های آبی لب شور و شور اختصاص داشته است. پرورش ماهی در قفس روش مناسبی برای پرورش بسیاری از گونه هاست و قفس ها نشان دادند که روش مناسبی برای پرورش در مقایسه با حوضچه ها هستند. پرورش در قفس به سادگی می تواند برای پرورش ماهی با کیفیت و بهره برداری مناسب از منابع آبی مورد استفاده قرار گیرد. از جمله معیارهای اصلی که در پرورش ماهی در قفس بسیار حایز اهمیت هستند می توان به انتخاب سازه مناسب قفس، انتخاب مکان مناسب و انتخاب گونه مناسب اشاره نمود. بر اساس تحقیقات انجام شده در کشورهای صاحب نام و سازمان فائو برای انتخاب گونه مناسب باید ۳ شاخص اصلی، اکولوژیک، بیولوژیک و اقتصادی- اجتماعی را مدنظر قرار داد. لذا تیمی از محققین موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان شیلات ایران و دانشگاه تشکیل شد و معیارهای مهم برای انتخاب گونه استحصال و وزن دهی انجام گردید. در نهایت بر اساس دسترسی به بیوتکنیک تکثیر و پرورش، معیارهای اکولوژیک گونه و بازار، الویت ماهیان جهت پرورش در قفس در دریای خزر بترتیب فیل ماهی، قزل آلا، ماهی آزاد دریای خزر و در جنوب کشور برای پرورش در قفس در خلیج فارس و دریای عمان ماهی صبیتی، سی بس، سوکلا، شانک و میش ماهی انتخاب گردیدند. با توجه به دسترسی به میزان کافی بچه ماهی جهت ذخیره سازی در قفس و عدم اصلاح نژاد گونه های بومی و رشد نامناسب، برای دوره های زمانی ۱ تا ۳ ساله، ۳ تا ۵ ساله و ۵ تا ۱۰ ساله در جنوب کشور به ترتیب الویت ماهی سی بس، شانک و صبیتی، هامور و سوکلا پیشنهاد می گردد. در شمال کشور برای دوره های زمانی مذکور بترتیب اولویت، قزل آلا، فیل ماهی و ماهی آزاد دریای خزر و ماهی سوف و سفید پیشنهاد می گردد.